

Vodič za korisnike ECTS-a

Europski sustav za prijenos i prikupljanje studijskih bodova
i
dodatak diplomi

Glavna uprava za obrazovanje i kulturu

Bruxelles, 17. Kolovoz 2004

SADRŽAJ

UVOD

Europski sustav za prijenos i prikupljanje studijskih bodova (ECTS) je uspostavljen 1989 kao pilot-shema unutar okvira Erasmus programa. U to je vrijeme cilj sustava bio da se kroz transfer studijskih bodova mobilnih studenata olakša priznavanje perioda studija provedenih u stranoj zemlji. ECTS se kao sustav prijenosa bodova proširio na preko 30 zemalja i uveden je u prijeko tisuću institucija visokog obrazovanja.

40 država potpisnica u Bolonjskom procesu su identificirali ECTS kao jednu od baza Europskog područja visokog obrazovanja. Veliki broj zemalja je usvojilo ECTS zakonom kao sustav prikupljanja bodova u sustavu visokog obrazovanja i ostali su na putu ka istom. U nekim je zemljama ECTS postao uvjetom za akreditaciju. Konferencija u Zürichu (the Zurich Conference on Credit Transfer and Accumulation), održana u listopadu 2002 pod pokroviteljstvom Evropske Sveučilišne Zajednice (European University Association) podržala je centralnu ulogu ECTS-a u visokom obrazovanju. ECTS će predstavljati jedan od temelja u oblikovanju nacionalnog i Europskog okvira za kvalifikacije (European Qualification Framework). Sheme bazirane na ECTS uvode se i na drugim kontinentima.

Pravilna primjena ECTS-a ovisi o angažiranju tisuća motiviranih ljudi koji rade u visokom obrazovanju, u različitim okolnostima i kulturama.

Kakao bi se pomoglo tim ljudima u promicanju pravilne i dosljedne primjene ECTS diljem Evrope, poduzete su slijedeće mjere:

- Ovaj je vodič dostupan u prilagođenom obliku za web, uključujući primjere i odgovore na često postavljana pitanja (FAQ)
- Kratka brošura nazvana ECTS Key Features je dostupna na web-u i u tiskanom formatu
- ECTS Etiketa (ECTS Label) je uvedena u visoko-obrazovne institucije koje pravilno primjenjuju ECTS u svim svojim programima koji rezultiraju diplomom
- Moguće je kontaktirati ECTS savjetnike (ECTS/DS Counselors) diljem Evrope koji pomažu institucijama koje žele implementirati ECTS i pripremiti se za ECTS etiketu.

ECTS omogućava lako *čitanje* i uspoređivanje studijskih programa. Može se primijeniti za sve tipove programa, bez obzira na njihov način predaje te u svrhu cijelo-životnog obrazovanja. Služi mobilnim i ne-mobilnim studentima: može poslužiti za sakupljanje studijskih bodova unutar jedne institucije i za transfer između institucija. ECTS pomaže učenicima u kretanju između zemalja, unutar zemlje, grada ili regije te između različitih institucija; također se može primijeniti za samoinicijativno učenje i radno iskustvo. Zbog tih je razloga akronim ECTS dobio značenje *Europski sustav za prijenos i prikupljanje studijskih bodova*.

Diploma Supplement (dodatak diplomi) je još jedan važan alat za transparentnost, blisko povezan sa ECTS-om. Zbog tog razloga su informacije vezane za Diploma Supplement i Diploma Supplement etiketu uvrštene u ovaj vodič.

Mi se nadamo da će Vam ovaj novi ECTS vodič biti koristan te su komentari za moguća poboljšanja dobrodošli.

KLJUČNI ELEMENTI ECTS-a

ECTS bodovi (ECTS Credits)

Opterećenje studenta (Student workload)

Ishodi učenja i sposobnosti (Learning Outcomes and Competences)

ECTS ljestvica ocjena

ECTS bodovi

ECTS je usredotočen na studenta i opterećenje studenta nužno za postizanje ciljeva studijskog programa. Ti bi ciljevi trebali biti specificirani u *ishodima učenja i sposobnostima* koje bi trebale biti usvojene.

- ECTS je baziran na principu da je 60 bodova mjera za opterećenje redovnog studenta tokom jedne akademske godine. Opterećenje redovnog studenta koji pohađa program u Evropi u većini slučajeva iznosi između 1500 i 1800 sati na godinu i tada je jedan bod jednak 25 do 30 sati rada.
- ECTS bodovi se mogu dobiti samo nakon uspješnog ispunjenja nužnih radnih obaveza studijskog programa te procjene ostvarenih ishoda učenja. Ishodi učenja su sposobnosti koje izražavaju što će student znati, razumjeti ili moći postići nakon dužeg ili kraćeg procesa učenja.
- Opterećenje studenta se u ECTS-u izražava u vremenu koje je potrebno za ispunjenje svih planiranih studentskih aktivnosti kao što su slušanje lekcija, seminara, samostalno i privatno učenje, spremanje projekata, testiranja i tako dalje.
- Bodovi su dodijeljeni svim edukacijskim komponentama jednog programa (kao što su moduli, tečajevi, stažiranje, rad na disertaciji itd.) i odražavaju količinu rada potrebnog za svaku komponentu da bi se postigli pojedini ciljevi ili ishodi učenja u odnosu na količinu rada potrebnu da bi se uspješno završila cijela godina.

Kako dodijeliti bodove?

Bodovi mogu biti dodijeljeni svim tipovima studijskih programa, bez obzira na njihovo trajanje, sadržaj ili prirodu. Programi se mogu sastojati od godišnjih tečajeva ili kraćih modula, raznih stažiranja i istraživanja. Bodovi se isto tako mogu dodijeliti i samostalnim tečajevima koji spadaju u module koji se nude studentima koji nisu upisani u redovan studijski program.

Ispravan način:

Bodovi su dodijeljeni različitim komponentama studijske godine temeljeno na realnoj procjeni količine opterećenja prosječnog studenta potrebne za postizanje ishoda učenja predviđenih za svaku od komponenti. Zbroj bodova za jednu studijsku godinu je 60. Proces i način dodjeljivanja bodova je često provjeravan kroz sakupljanje i analiziranje temeljnih informacija o studentskom opterećenju.

Pogrešan način: dodjeljivanje bodova prema satima predavanja

Bodovi ne ovise izravno o satima predavanja. Na primjer, jedan sat predavanja može zahtijevati tri sata pripremanja, dok seminar koji traje dva sata može zahtijevati cijeli tjedan pripreme. Sustav temeljen na opterećenju studenata, kao što je i ECTS ne može biti temeljen na satima predavanja, čak i ako institucija sate predavanja koristi za druge svrhe kao što je računanje plaća.

Još jedan pogrešan način: dodjeljivanje bodova po statusu ili prestižu

ECTS bodovi izražavaju opterećenje studenata samo u vremenskim jedinicama. Bodovi se ne odnose na status predmeta ili prestiž pojedinog profesora. Na primjer, jedan tečaj za početnike može zahtijevati više vremena od studenta nego tečaj za napredne. Specifične karakteristike svakog elementa studija će pobliže biti opisane u Paketu Informacija/Katalogu Predmeta.

Često postavljana pitanja

Svi su učenici/studenti različiti. Neki uče sporije, drugi brže. Zašto bazirati bodova na prosječnom studentu?

Naravno, jednom će studentu trebati više ili manje vremena da bi postigao/la iste sposobnosti koje opisuju ishode učenja. Međutim, dodjeljivanje bodova se bazira na opterećenju prosječnog studenta kako bi se studente zaštitilo od prezahtjevnih ili previše lakih programa. Takav sustav pomaže profesorima u oblikovanju i predaji realističnog programa studija.

Jesu li bodovi automatski priznati od sveučilišta?

ECTS ne garantira automatsko akademsko priznavanje. Institucija koja dodjeljuje diplomu odlučuje koje će bodove priznati a koje neće. Priznavanje je obavezno ako je prije potpisan sporazum između institucija kao što je to u Socrates-Erasmus programu. ECTS prijepis ocjena (transcript of records) i Diploma Supplement pomažu u brzom i informiranom donošenju odluka glede priznavanja.

Da li sveučilište mora primiti studente sa ECTS bodovima koji žele nastaviti studij?

Ne, institucija koja dodjeljuje diplomu odlučuje što će se priznati a što neće. Međutim, student ima pravo podrobno razmotriti (sagledati) svoje prijašnje studije i rezultate. Transparentnost ECTS-a to omogućuje.

Da li postoji minimalni broj bodova koji se mora zaraditi na instituciji koja će dodijeliti diplomu?

To u cjelovitosti ovisi o instituciji i zakonskom okviru u kojem djeluje.

Da li bi isti modul iste institucije, ali iz različitih programa studija, trebao nositi isti broj bodova za sve studente?

Da, ako je modul popuno isti, trebao bi nositi isti broj bodova bez obzira na program kojem pripada. Međutim, može se dogoditi da moduli sa sličim ishodima mogu zahtijevati različitu količinu vremena od studenata na različitim programima jer postoje razlike u njihovom prijašnjem znanju i izboru materijala koje se koriste za predmet. Te će karakteristike biti objašnjene u opisu predmeta u Katalogu Predmeta.

Može li akademski program nositi više od 60 bodova na godinu?

U posebnim slučajevima, kada program studija očito zahtijeva više od Europskog standarda od 1500 do 1800 sati godišnje, akademska godina može nositi više bodova. Ti slučajevi moraju biti objašnjeni i opravdani u Katalogu predmeta. Program koji je dizajniran tako da zahtijeva 52 tjedna redovne nastave (bez praznika) bi trebao nositi 75 bodova. Veći *intenzitet* i *specijalna kakvoća* predmeta nisu razlog da nosi više bodova.

Da li bi student trebao zaraditi točno 60 bodova godišnje, 30 po semestru ili 20 po trimestru?

Redovan student bi trebao zaraditi 60 bodova godišnje, 30 po semestru ili 20 po trimestru jer su studijski programi oblikovani u tu svrhu. Uspješan mobilni student bi mogao zaraditi nekoliko bodova više ili manje temeljem toga koliko je zapravo teško stvoriti ili dizajnirati program koji ispunjuje potrebe tog studenta. Takve bi male razlike trebale biti predviđene i odobrene u sporazumu između danih institucija.

Može li student dobiti bodove za predmete koje je pao ili nisu položeni?

Ne.

Može li student koji studira i polaže predmete izvan zemlje biti obvezan u svojoj matičnoj instituciji položiti ispite koji pokrivaju isti period studija?

Ne, taj period studija izvan zemlje bi trebao zapravo zamijeniti sličan period u matičnoj instituciji.

Da li sveučilište mora priznati i predmete koje je student uspješno položio a koji nisu navedeni u Sporazumu o učenju (Learning Agreement) između dvije institucije?

Ne, sveučilište to ne mora napraviti. Predmeti bi trebali biti navedeni u *Sporazumu o učenju*. Sporazum se može dopuniti te se ta ispravljena verzija mora potpisati od strane studenta i obje institucije.

Je li stažiranje (work placement) pokriveno ECTS-om?

Da, jer stažiranje se može opisati u vidu ishoda učenja i vrijeme provedeno u stažiranju se može opisati ECTS bodovima. Dodjeljivanje bodova se naravno može započeti samo nakon prikladnog vrednovanja.

Može li ono vrijeme studija koje vodi k doktoratu nositi bodove?

Da. ECTS se može primijeniti na predavanja i na istraživanje jer se vrijeme studija koje vodi ka doktoratu, kao i svako drugo, može opisati u vidu ishoda učenja i vrijeme provedeno se može opisati ECTS bodovima.

Neki primjeri dodjeljivanja bodova slijede.

Primjer 1.

**Prvi ciklus studija (baccalaureus/baccalaurea) – najbolji način
(Semestar ili trimestar sa zajedničkim bazičnim brojem bodova)**

Godina 1	10		10		60
	10		10		
	10		10		
Godina 2	20		20		60
Godina 3	5	5	10		60
	5	5	10		
Sveukupno					180

Primjer 2.

**Prvi ciklus studija (baccalaureus/baccalaurea) – prihvatljivo
(Zajednički bazični broj bodova)**

Godina 1	20				60
	10		10		
	15		5		
Godina 2	20			15	60
	25				
Godina 3	10	10		20	60
	10	10			
Sveukupno					180

Primjer 3.**Prvi ciklus studija (baccalaureus/baccalaurea) – prihvatljivo
(Varijabilni broj bodova)**

Godina 1	16		60	
	11			
	9			
	7			
	17			
Godina 2	23		60	
	9	8		
	13	7		
Godina 3	5	14	22	60
	8	11		
Godina 4	21			60
	20			
	19			
Sveukupno				240

Institucije bi u pravilu trebale upotrebljavati sustave sa zajedničkim bazičnim brojem bodova (na primjer 5 ili 6), te to omogućava lakše kombiniranje bodova iz različitih odjela/fakulteta.

Opterećenje studenta (student workload)

Postoji nekoliko pristupa za određivanje opterećenja studenata u visokoškolskim programima koji se primjenjuju diljem Evrope. Jedan od testiranih pristupa u sklopu Socrates programa Evropske Komisije ćemo sad i opisati. Socrates je pokazao da pristup predavanju, učenju i ocjenjivanju utječe na opterećenje studenta. Slijedeći proces je opisan kroz četiri koraka kojima se određuje opterećenje studenata.

Četiri koraka

Da bi se razvio sustav koji će pokazati stvarno opterećenje studenta, preporučaju se slijedeći koraci.

1. Uvođenje modula/predmetnih jedinica

U sustavima koji nisu temeljeni na modulima, svaki premet može imati različit broj bodova ali će zbroj bodova na kraju godine iznositi 60. U sustavu koji je baziran na modulima će pak moduli imati određeno opterećenje, na primjer 5 bodova ili višekratnik tog broja. Opterećenje određenog modula ovisi o zbroju različitih zadataka koje student treba izvršiti kao dio programa studija. Ti zadaci su definirani ishodima učenja koji se trebaju postići i vremenom koje je za to potrebno. Na primjer modul od 5 bodova dopušta studentu tipično 125 sati rada.

2. Procjena opterećenja studenata

Bazu svakog modula čine aktivnosti koje se mogu definirati gledajući na:

- Tip predmeta: predavanje, seminar, vježbe, istraživanje u laboratoriju, itd.
- Tip obrazovnih aktivnosti: slušanje predavanja, rad na određenim zadacima, pisanje radova, itd.
- Tip ispitivanja: usmeno ili pismeno ispitivanje, test, prezentacija, različiti istraživački radovi, itd.

Profesori procjenjuju koliko je vremena potrebno da se obave aktivnosti predviđene za svaki modul. Opterećenje opisano u vremenskom periodu ili radnim satima trebalo bi se podudarati sa brojem bodova na raspolaganju određenoj predmetnoj jedinici. Profesori zapravo trebaju razviti odgovarajuće strategije kojim će najbolje iskoristiti vrijeme koje im je na raspolaganju.

3. Provjeravanje procjene opterećenja kroz studentska vrednovanja (evaluacije)

Postoje različite metode kako bi se provjerilo da li je procjena opterećenja studenata zapravo točna i odgovarajuća. Najčešće se primjenjuju metoda ankete/upitnika koji popunjavaju studenti, za trajanja ili po završetku obrazovnog procesa.

4. Podešavanje opterećenja i/ili obrazovnih aktivnosti

Ishod provjere procjene opterećenja ili promjena sadržaja predmeta može dovesti do podešavanja opterećenja i/ili promjene predmetnih aktivnosti. U sustavu koji se bazira na modulima, biti će potrebno podesiti količinu materijala koji se koristi za potrebe predmeta ili podesiti način predavanja i aktivnosti jer je broj bodova nepromjenjiv. Podešavanje opterećenja/aktivnosti je potrebno i kad provjera opterećenja pokaže da je procjena pogrešna te da se realno opterećenje ne podudara sa procijenjenim.

Jedan od projekata Evropske Komisije vezan za visoko obrazovanje je i *Tuning Educational Structures in Europe*¹ u čijem je sklopu funkcionirao Socrates program. Tuning nudi dva formulara² koji mogu pomoći u procjeni i podešavanju opterećenja studenata.

[Planning Form for an Educational Module \(teacher\) : Standard form -Completed example](#)

Ovaj formular pomaže profesoru u planiranju opterećenja za određeni modul.

[Form for Checking Workload of an Educational Module \(student\) : Standard form -Completed example](#)

Ovaj formular ispunjava student i pokazuje koliko je realno vremena potrošeno na modul.

Često postavljana pitanja

Koja je idealna veličina predmetne jedinice/modula?

To je u potpunosti odgovornost predavača, iako je bolje da jedinice nisu previše male kako bi se izbjeglo *fragmentiranje* programa studija. Isto tako vrijedi i da jedinice ne bi smjele biti previše velike kako bi se izbjegle prepreke u obrazovnom procesu.

¹ Više o Tuning projektu saznajte na Europa Internet serveru:
http://europa.eu.int/comm/education/policies/educ/tuning/tuning_en.html

² Formulari se nalaze na web stranici http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/usersg_en.html

Ishodi učenja i sposobnosti (learning outcomes and competences)

Ishodi učenja su skup sposobnosti koje govore što će student znati, razumjeti ili biti sposoban raditi nakon završetka obrazovnog procesa. Ishodi učenja mogu se odnositi na razdoblje studija, na primjer prvi ciklus ili drugi ciklus ili čak na samo jedan predmet ili modul. Ishodi učenja određuju što je sve potrebno da bi se dodijelio određeni broj bodova te ih formulira nastavno osoblje. Potrebno je napomenuti da stečene kompetencije mogu i nadilaziti utvrđene ishode učenja.

Sposobnosti su dinamična kombinacija odlika, sposobnosti i stavova. Mogu biti opće (generičke) ili specifične za neko područje. Poticanje sposobnosti cilj je svakoga obrazovnoga programa; oblikovat će se kroz različite module/predmete te će se provjeravati u različitim stadijima programa.

Programi studija se dijele na cjeline ili skupine predmeta koje bi trebale odgovarati pojedinim ishodima učenja (znanje, vještine i razumijevanje).

Sveučilišta bi trebala opisati ishode učenja i sposobnosti za svaki predmet. Više o tome ima u sekciji Paket informacija/Katalog predmeta, ali je činjenica da je definiranje ishoda učenja novost sveučilišnom osoblju u većini zemalja. Zato je očito da postoji potreba za izmjenom iskustava u definiranju i korištenju ishoda učenja u različitim kulturama i zemljama. Kao prvi korak tomu može biti upoznavanje sa Tuning projektom i web stranicom Bologna Seminara o korištenju ishoda učenja koji je održan u Edinburghu, 1. i 2. Lipnja 2004 .

Često postavljana pitanja

Zašto opisivati predmete/module i programe studija u vidu ishoda učenja umjesto u tradicionalnom vidu sadržaja?

Opće gledajući, cilj obrazovanja je pripremanje učenika za aktivnu i pozitivnu ulogu u društvu. Ishodi učenja naglašavaju rezultate obrazovnog procesa za učenika u obliku znanja, razumijevanja i sposobnosti umjesto temeljeno na načinu koji akademsko osoblje koristi kako bi se došlo do tih rezultata. Sustav ishoda učenja je zapravo baziran na studentu i rezultatima umjesto da je baziran na akademskom osoblju i načinu/vrsti programa.

Kakve veze imaju ishodi učenja sa sposobnostima?

Ishodi učenja pojedinog programa studija su izraženi u vidu sposobnosti.

Postoje li konkretni primjeri kako bi se moglo ishode učenja izraziti u vidu sposobnosti?

Slijede primjeri:

Sposobnosti svojstvene predmetu u polju Povijesti: *Nakon uspješno položenog predmeta/modula, od učenika se očekuje da bude sposoban ispravno komentirati i tumačiti tekstove i dokumente u skladu sa kritičkim standardima discipline.*

Sposobnosti svojstvene predmetu u polju Fizike: *Nakon uspješno položenog predmeta/modula, od učenika se očekuje da bude sposoban opisati i objasniti funkciju temeljnih pojmova u optoelektronici; optičkih vlakna; LCD-a i MOS LE dioda.*

Primjer generičkih sposobnosti: *Nakon uspješno položenog predmeta/modula, od učenika se očekuje da bude sposoban pokazati kako efektivno doći do informacija, vezano uz primarne i sekundarne izvore te on-line pretragu.*

ECTS ljestvica (način) ocjenjivanja (ECTS grading scale)

Ocjenjivanje je bitan i osjetljiv dio obrazovnog procesa. Duboko je utemeljen u različitim pedagoškim i kulturnim tradicijama raznih obrazovnih sustava u Evropi. No ipak postoji potreba da sustavi ocjenjivanja budu sve transparentniji kako bi se mobilnim studentima olakšao prijelaz iz jednog sustava u drugi.

U okviru ECTS-a je osmišljen određen način ocjenjivanja kako bi se olakšalo razumijevanje i usporedba ocjena iz različitih nacionalnih sustava. Taj način ocjenjivanja cilja na što objektivnije vrednovanje sposobnosti studenata u usporedbi sa drugim studentima u istom sustavu. Ta ljestvica ocjenjivanja nije zamišljena kako bi zamijenila nacionalne sustave nego kako bi olakšala njihovo razumijevanje u drugim zemljama.

ECTS način ocjenjivanja je baziran na rangu studenta u danoj procjeni (ispitivanju, testu, itd.), tj. kakva je visina postignuća tog studenta u usporedbi sa drugim studentima. ECTS klasificira studente u široke grupe i tako se olakšava razumijevanje pojedinog ranga (visine postignuća studenta).

Kao prvo, ECTS sustav dijeli studente između onih grupa koji su prošli i onih koji to nisu i tada odvojeno mjeri njihova postignuća.

Oni koji su prošli se dijele u pet podgrupa: A (onih najboljih 10%), B (slijedećih 25%), C (slijedećih 30%), D (slijedećih 25%) i E (zadnjih 10%).

Oni koji nisu postigli zadovoljavajući rang koji bi im osigurao prolaznu ocjenu se dijele u dvije podgrupe: FX (Neuspješno, nešto više rada je potrebno) i F (Neuspješno, puno više rada potrebno). Ovaj način ocjenjivanja studenata koji nisu postigli zadovoljavajući rang omogućava razlikovanje između onih kojim je trebalo još malo da prođu i onih koji očito nisu imali dovoljno potrebnog znanja i sposobnosti koje se od njih očekivalo.

ECTS ocjenjivanje se može pokazati i slijedećom tabelom:

ECTS grade (ocjena)	% uspješnih studenata koji inače postignu ocjenu	Komentar
A	10	Ne preporuča se upotreba riječi kao što su „odličan“ ili „dobar“ jer je tako nemoguće opisati postotak kao takav u ECTS ljestvici.
B	25	
C	30	
D	25	
E	10	
FX	--	Neuspješno, nešto više rada potrebno
F	--	Neuspješno, puno više rada potrebno

Za ECTS ocjene je najvažnije imati: dovoljnu količinu primarnih podataka, dovoljno velike grupe kako bi se osigurala valjanost, točne statističke metode za izračunavanje i kontinuiranu kontrolu kvalitete rezultata dobivenih kroz upotrebu ljestvice.

Razlika u količini ocjena koje se koriste i načinu ocjenjivanja je drugačija ne samo od zemlje do zemlje već i u različitim sustavima ili institucijama u istoj zemlji. Ocjenjivanje na temelju ECTS ljestvice je lako u slučaju kada implementiranje ECTS sustava znači smanjivanje količine ocjena koje se koriste, no postoje slučajevi kada se ECTS treba implementirati u sustav gdje je broj ocjena manji nego na ECTS ljestvici, kao na primjer samo *prošao* (pass) ili *nije prošao* (fail). Kada sustav ocjenjivanje rezultira u nekom poretku, taj poredak se može prenijeti direktno na ECTS ljestvicu. Gdje se poredak ne može dobiti iz ocjenjivanja, trebala bi se zabilježiti samo *prošao* (pass) ili *nije prošao* (fail) ECTS ocjena.

Vrlo je važna veličina grupe koja se koristi za dobivanje ECTS ljestvice. Velike grupe ne predstavljaju problem, no inače se preporuča grupa gdje minimum 30 studenata dobije ocjenu od A do E, iako su veće grupe bolje.

Postoje različite strategije ocjenjivanja za one institucije koje ne mogu skupiti dovoljno velike grupe. Ocjene koje su dobivene kroz različita ali ipak povezana predavanja/module/jedinice mogu se kombinirati na različite načine kako bi se došlo do dovoljno velike grupe. Na primjer iskustvo pokazuje:

- Ocjene dobivene kroz nekoliko povezanih predmeta često slijede vrlo sličnu distribuciju.
- Distribucija ocjena kroz period od 5 godina će prije proizvesti uravnoteženi rezultat.

Institucije visokog obrazovanja bi trebale težiti ECTS ocjenama za sve studente i uzimati u obzir ECTS ocjene iz drugih institucija. Fleksibilnost se naravno preporuča, zato jer je ECTS zamišljen kako bi se povećala transparentnost velikog broja sustava ocjenjivanja i ne može sam po sebi pokriti sve slučajeve.

Često postavljana pitanja

Da li je korištenje ECTS ljestvice ocjenjivanja obavezno pod ECTS-om?

Primjenjivanje ljestvice se preporuča, ali nije obavezno pod ECTS-om.

Kako se odnositi prema pass-fail sustavima?

Kako se takvi sustavi ne baziraju na rangiranju, u kolumnu za ocjene bi se trebalo upisati P (za *pass*) ili F (za *fail*). Institucije koje se baziraju na pass-fail sustavu trebale bi to izričito opisati u svom Katalogu jer bi ta činjenica mogla imati posljedice za mobilne studente koji se vraćaju na instituciju koja ima diferenciraniji sustav ocjenjivanja.

Da li je potrebno označiti postotak studenata koji nisu uspješno položili predmet/modul?

To nije obavezno, no tako se povećava transparentnost. Preporuča se da se postotak studenata koji nisu prošli upiše za svaki predmet u prijepis ocjena (transcript of records).

Što napraviti kada sustav ocjenjivanja upotrebljava manji broj ocjena za prolaz od A-E ECTS sustava?

Što se god sustav ocjenjivanja jedne institucije može više približiti samoj ECTS ljestvici, to će proces ocjenjivanja biti lakši. U ostalim slučajevima ocjene bi se trebale usporediti imajući na umu strukturu distribucije kako bi se izbjegla nepravda za studente.

ECTS za cijelo-životno obrazovanje (Lifelong Learning)

Ne pohađaju svi studenti redovne programe. Sve više odraslih pohađaju *stand-alone* (samo-stojeće) predmete ili module koji mogu ali i ne moraju voditi ka formalnim kvalifikacijama kao što su predmeti za Continuous Professional Development (kontinuirano profesionalno obrazovanje). Mnogo ljudi posjeduje vještine i znanja koje su dobili izvan visokog obrazovanja, kroz samostalno učenje, rad ili životno iskustvo. Dakle, nema razloga zašto ne-tradicionalni učenici ne bi mogli imati koristi od transparentnosti i priznavanja koje se dobiva ECTS-om.

Kako bi se takvo raznoliko znanje moglo opisati u bodovima, koristimo se prije-objašnjenim opterećenjem (workload) i ishodima učenja. Svako se znanje/učenje može opisati ishodima učenja i isto tako zahtijeva vremensko opterećenje koje se može opisati u bodovima.

Glavni je problem u vrednovanju i certifikaciji, ili tko zapravo odlučuje o ishodima učenja i broju bodova koji će se dodijeliti? U visokom obrazovanju je odgovor jasan, sveučilišta i ostale institucije visokog obrazovanja su kompetentna tijela koja smiju dodijeliti bodove svim vrstama učenika, tradicionalnim ili ne-tradicionalnim studentima.

Sveučilišta su u poziciji da mogu povezati ishode učenja koji su dobiveni izvan institucije sa bodovima koji se dobivaju za komparabilne ishode učenja u njihovoj instituciji.

Zbog prirode institucionalne autonomije, vrijednost takvih dodijeljenih bodova može varirati od programa do programa. U 2004-2005 je započet jedan pilot projekt u kojem će institucije koje imaju ECTS etiketu (label) surađivati utoliko da izmjenjuju iskustva u dodjeljivanju bodova za različite vrste učenja i znanja te u kojoj mjeri određena znanja i kompetencije mogu dobiti objektivni broj bodova diljem Evrope. Na primjer jedna grupa sveučilišta bi se mogla složiti da određenom nivou znanja jezika dodijele određeni broj bodova.

ECTS dopušta određivanje opterećenja u vidu ishoda obrazovanja u formalnom, ne-formalnom i neslužbenom učenju³. Ne moraju se uvesti nikakvi novi dokumenti. ECTS prijepis ocjena može na primjer poslužiti da bi se opisalo ono što je učenik postigao, bez obzira gdje se obrazovanje događalo i kako je taj obrazovni proces priznat.

Često postavljana pitanja

Kako se moja institucija može dodatno angažirati u daljnjem razvoju ECTS-a za cijelo-životno obrazovanje?

Institucije koje dobiju ECTS label/etiketu se mogu prijaviti njihovoj nacionalnoj agenciji koja se bavi Socrates/Erasmus programom za ECTS for Lifelong Learning dozvolu koja će im omogućiti da se pridruže pilot programu ECTS za cijelo-životno obrazovanje. To opet omogućuje eksperimentiranje sa mehanizmima koji su bazirani na dodjeljivanju bodova i priznavanje ishoda obrazovanja u formalnom, ne-formalnom i neslužbenom učenju. Na takvim bi se institucijama mogle učiti ostale institucije iz njihove regije te bi se tako povećala dostupnost obrazovanju za studente koji su učili kroz profesionalni život te druge netradicionalne aktivnosti.

³ Cijelo-životno obrazovanje (LLL – Lifelong Learning) se sastoji od svih tipova učenja i usavršavanja unutar bilo kojeg tipa institucija, kompanije ili u drugdje u praksi. Formalno učenje je događa u institucijama obrazovanja i usavršavanja i vodi ka dobivanju priznatih diploma i drugih vrsta dokumentiranih kvalifikacija. Ne-formalno učenje se događa izvan takvih institucija i ne cilja ka službenim kvalifikacijama. Neslužbeno učenje je prirodna posljedica svakodnevnog života i ne mora biti namjerno učenje nečega definiranog, te isto tako ne mora biti smatrano da pridonosi znaju i sposobnostima osobe.

Ključni dokumenti ECTS-a

Informacijski paket/Katalog predmeta
ECTS Studentski prijavni obrazac
ECTS Learning Agreement (sporazum)
ECTS Prijepis ocjena (transcript of records)

Informacijski paket/Katalog predmeta

Informacijski paket/Katalog predmeta je najvažniji dokument za ECTS. Namijenjen je učiteljima i studentima kako bi olakšao razumijevanje i usporedbu programa studija te pružio esencijalne institucionalne, akademske i praktične informacije.

Informacijski paket/ Katalog predmeta nije poseban vodič za samo mobilne studente. To je dokument koji bi trebali koristiti svi bez obzira jesu li domaći ili strani studenti. Sveučilište donosi odluku o formatu dokumenta i da li ga želi izdati kao cjelinu ili u dijelovima. Naročito se preporuča da dokument bude dostupan na internetu, te da također bude dostupan slijepim osobama. Dokument bi trebao biti ažuriran bar jednom godišnje. Nadalje, dokument bi trebao biti dostupan sa sveučilišnog portala (web-site/homepage) i to uz minimalan napor da bi se dokument pronašao na stranici.

Informacijski paket/Katalog predmeta ne samo da navodi listu i opiše programe studija i njihovih akademskih jedinica i modula, već pruža i sve informacije potrebne studentu da se odluči za studij na određenom sveučilištu i u određenom programu, ili za pohađanje određenih modela studija. Katalog predmeta je neophodan jer pruža sve informacije o programima studiranja, te mora biti dostupan studentima prije no što započnu studije.

Informacijski paket/Katalog predmeta mora biti objavljen na lokalnom jeziku predavanja te na Engleskom jeziku (ili samo na Engleskom jeziku za programe koji se predaju na Engleskom) na internetu, i/ili u tiskanom obliku u jednoj ili više knjižica. Informacijski paket/Katalog predmeta mora sadržavati sve elemente dolje navedene liste.

Informacijski paket/Predmetni katalog: Lista sadržaja

Prvi dio: Informacije o Instituciji

- Ime i adresa
- Akademski kalendar
- Akademski autoriteti (academic authorities)
- Opći opis institucije (uključujući tip institucije i položaj)/statusdž
- Popis programa studija
- Procedura prijave i registracije
- Glavna pravila institucije (naročito sto se tiče procesa priznavanja)
- ECTS institucionalni koordinator

Drugi dio: informacije o programima koji vode ka diplomi (degree programs)

A) Općeniti opis

- Dodijeljena kvalifikacija
- Uvjeti prijave
- Obrazovni i profesionalni ciljevi
- Omogućeni pristup daljnjem školovanju
- Dijagram strukture nastavnih predmeta sa ocjenama (60 po godini)
- Završni ispiti, ako postoje
- Pravila ispitivanja i ocjenjivanja
- ECTS koordinator odjela

B) Opis individualnih predmeta

- Naziv predmeta
- Šifra predmeta
- Vrsta predmeta
- Stupanj, razina predmeta (level of course)
- Godina učenja
- Semestar/trimestar
- Broj bodova
- Ime predavača
- Ciljevi predmeta (po mogućnosti izraženi u postignućima učenja i sposobnostima)
- Preduvjeti (prerequisites)
- Sastavni dijelovi predmeta, sadržaj
- Preporučena lektira
- Metode podučavanja
- Metode procjene znanja i sposobnosti, ocjenjivanja
- Jezik podučavanja (na kojem se jeziku predaje)

Treći dio: opće informacije za studente

- Troškovi življenja
- Smještaj
- Prehrana
- Korištenje medicinskih usluga
- Usluge/objekti za studente sa posebnim potrebama
- Osiguranje
- Financijska pomoć za studente
- Studentski servis (student affairs office)
- Prostor i oprema za učenje
- Međunarodni programi
- Praktične informacije za mobilne studente
- Tečajevi učenja jezika
- Praksa (internship)
- Prostor i oprema za sport

- Extramuralne i slobodne aktivnosti
- Studentske udruge

Često postavljana pitanja

Da li bi cijeli Informacijski paket/Katalog predmeta sveučilišta trebao biti izdan kao jedna knjiga?

Ne, sve dok su sve informacije dostupne svim studentima, i domaćim i stranim, sveučilište može birati format, dakle da li želi izdati Katalog kao jednu knjigu, ili u dijelovima. Na ovu će odluku utjecati već postojeće odredbe za izdavanje informacija za studente. Neke institucije izdaju zasebno informacije o sveučilištu, informacije o fakultetu, te informacije o pojedinim odsjecima. Uz uvjet da su sve točke iz liste sadržaja navedene u jednoj ili više publikacija, ECTS ne određuje oblik, veličinu, ili broj publikacija.

Da li je prihvatljivo izdati Informacijski paket/Katalog predmeta samo na internetu?

Da, dokle se god taj web stranici može lako pristupiti. Preporuča se da se ranija izdanja Informacijskog paketa/Kataloga predmeta čuvaju i budu pristupačna na internetu određeno vrijeme kako bi postojao uvid u prijašnji rad, i dokaz/dokumentacija za priznanje tog rada iz prijašnjih godina. Vodič *Guidance how to produce a web based Information Package/Course Catalogue (based on XML)* biti će dostupan prije početka 2005/2006 akademske godine. Uporaba zajedničkog elektronskog jezika bi uvelike olakšala web-pretraživanja.

Da li su svi elementi liste sadržaja neophodni?

Da. Informacijski paket/Katalog predmeta bi trebao sadržavati informacije koje bi usmjeravale, informirale i pomagale trenutnim i potencijalnim studentima i partnerima iz zemlje i inozemstva.

Što se podrazumijeva pod glavnim sveučilišnim propisima? (posebno sto se tiče priznavanja?)

Ovdje bi institucija mogla ukratko opisati korištenu proceduru kojom se osigurava ravnopravno priznavanje i jednaka obrada ECTS dokumenata (Learning Agreement, Prijepis ocjena).

Da li je potrebno prevesti cijeli Informacijski paket ako original nije na Engleskom jeziku?

Da. Ovo se može činiti kao teret, ali cilj ECTS-a je omogućiti pristup informacijama trenutnim i potencijalnim studentima i partnerima vaše zemlje te onima u inozemstvu. Pokušajte se zamisliti u poziciji profesora iz 30 različitih zemalja koji trebaju prosuditi sastav, narav procjene i općenitu strukturalnu organizaciju vaših predmeta/kolegija za svoje mobilne studente i razumjeti ćete zašto je važno vaš Informacijski paket/Katalog predmeta prevesti na Engleski jezik. Isto vrijedi i za strane studente koji razmatraju upis na vašu instituciju za određenu diplomu (prvi, drugi ili treći ciklus) i koji bi svojevremeno željeli naučiti vaš jezik. Njima su također potrebne prevedene informacije kako bi se mogli informirati i donijeti odluku o tome gdje žele studirati. Prevođenje cjelokupnog Kataloga uvjet je za dodjelu ECTS etikete.

Zar nije preskupo i previše posla prevoditi cijeli Informacijski paket svake godine?

Prvi dio (Informacije o Instituciji) i Treći dio (Opće informacije za studente) će trebati prevesti samo jednom, i nakon toga te dijelove treba redovito ažurirati za cijelu Instituciju. Drugi A dio (Općeniti opis programa koji vode k diplomu) će uglavnom zauzimati samo par stranica po

svakom ciklusu (prvi, drugi ili treći ciklus) i rijetko će se mijenjati. Drugi B dio (Opis individualnih predmeta) će uglavnom biti jedna stranica po predmetnoj jedinici, i svaka će trebati biti ažurirana i prevedena jednom godišnje. Ovaj bi zadatak trebao biti izvediv za relevantne odjele. Također, u njihovom je interesu da njihova ponuda i aktivnosti budu kvalitetno prezentirane.

Da li je ECTS obavezan za sveučilišta koja sudjeluju u Socrates-Erasmus projektu?

Ne. No Erasmus zahtijeva kompletno transparentno akademsko priznavanje, te upotreba ECTS-a omogućava opće priznati i jasan način kako bi se osiguralo to priznanje.

Kompletno akademsko priznanje znači da domaće sveučilište garantira da će period studiranja studenta u inozemstvu (uključujući ispitivanja i/ili ostale oblike ocjenjivanja) biti priznat kao zamjena za usporedivi period studiranja (također uključujući ispitivanja i/ili ostale oblike procjene znanja) na domaćem sveučilištu, iako sadržajno studiji ne moraju biti isti. Neophodno je da student ima pristup informacijama o sadržaju predmeta koje će pohađati u inozemstvu kako bi si mogao stvoriti dosljedan program studiranja. Na kraju perioda studiranja u inozemstvu, sveučilište koje je primilo studenta mora predati studentu i domaćem sveučilištu prijepis ocjena koji potvrđuje da je određenim program studija odrađen i koji sadrži listu studentovih predmeta/modula sa detaljnim rezultatima.

Da li je upotreba ECTS-ove ljestvice ocjena obavezna za ECTS Etiketu?

Uporaba ECTS-ove ljestvice ocjenjivanja se preporuča, ali nije obavezna za dodjelu ECTS etikete. U svakom slučaju potrebno je obrazložiti lokalni sustav ocjenjivanja.

Studentski prijavni obrazac

ECTS studentski prijavni obrazac razvijen je za mobilne studente koji će provesti određeni dio vremena studirajući na sveučilištu u stranoj zemlji. Studenti koji namjeravaju završiti studij na drugom sveučilištu upisati će se po pravilima dotične institucije.

Studentski prijavni obrazac sadrži i sve najvažnije informacije o mobilnom studentu koje su potrebne potencijalnom sveučilištu-domaćinu. U slučaju da institucija zahtijeva dodatne informacije (npr. smještaj, posebni zdravstveni zahtjevi, itd.) od dolazećih studenata, trebala bi to tražiti na zasebnom formularu.

Institucije mogu koristiti vlastite verzije Studentskog prijavnog obrasca za studente koji odlaze na druge institucije, uz uvjet da sadrže elemente i da slijede redoslijed sugeriran u priloženom standardnom formularu. Preporuča se upotreba standardnog ECTS-ovog prijavnog obrasca.

Često postavljana pitanja

Da li je uporaba Studentskog prijavnog obrasca obavezna prema ECTS-u?

Preporuča se uporaba standardnog ECTS-ovog prijavnog obrasca za mobilne studente, no nije obavezna za dodjelu ECTS etikete ako formular koji ste upotrijebili sadrži sve iste elemente.

Learning agreement (sporazum učenja)

ECTS Learning agreement (LA) ili sporazum učenja je razvijen za mobilne studente koji provode određeni dio vremena na studiju na stranom sveučilištu, kao što je slučaj u Erasmus programu.

Learning agreement sadrži listu predmeta ili modula koje student namjerava pohađati. Za svaki predmet/modul naveden je naslov, šifra i ECTS bodovi.

Learning agreement moraju potpisati student, osoba ovlaštena predstavljati instituciju iz koje dolazi student, te ovlaštene osobe iz institucije koja namjerava primiti studenta te koja time garantira da student ima pravo studirati planirane predmete/module.

Learning agreement garantira studentu prijenos bodova za uspješno završene predmete. Ovlašteno tijelo domaće institucije nastavlja priznavanje po povratku studenta. Student ne mora pregovarati priznavanje sa pojedinim profesorima. Learning agreement je uz prijepis ocjena zamišljen kako bi omogućio potpuno priznavanje.

Naravno, može se dogoditi da studijski program mora biti modificiran ili prilagođen po povratku mobilnog studenta. U ovakvim slučajevima, Learning agreement mora biti prilagođen što prije moguće i ponovno potpisan sa strane domaćeg sveučilišta, sveučilišta koje zaprima mobilnog studenta, te samog studenta. Samo se na ovaj način garantira puno priznanje rezultata studija.

Preporuča se da, paralelno sa Learning agreementom, institucije odobre i dokument koji opisuje što i kako se priznaje (recognition sheet) za svakog odlazećeg studenta. Taj dokument objašnjava koje predmete ili module student neće morati ponovno polagati u domaćoj instituciji nakon uspješno završenog studija u inozemstvu. Na ovaj bi se način razjasnilo da studij u inozemstvu zamjenjuje usporedni period studija kod kuće (uključujući testiranja i/ili ostale oblike procjena znanja. Obrazovno iskustvo u inozemstvu ne mora biti identično onome kod kuće.

Institucije su slobodne koristiti vlastitu verziju Learning agreementa, pod uvjetom da sadrži elemente i slijedi redoslijed koji se preporuča u standardnom ECTS formatu.

Često postavljana pitanja

Da li je upotreba Learning agreementa obavezna pod ECTS-om?

Da, i obavezna je za dodjelu ECTS etikete.

Prijepis ocjena

ECTS prijepis ocjena koristi se kako bi se dokumentirao radni učinak studenta u određenom periodu, navodeći predmete ili module koje je student pohađao, dobivene bodove, dobivene ocjene i po mogućnosti komparabilne ECTS ocjene. Ovo reflektira količinu rada te kvalitetu studentovih postignuća.

Prijepis ocjena koristi se za mobilne studente u dvije različite situacije. Prvo ga institucija kod kuće mora izdati i poslati instituciji koja će udomačiti studenta. Ovo treba napraviti za sve odlazeće studente prije njihovog odlaska kako bi se na uvid dobile informacije o predmetima/modulima koje je student završio, te kakve je rezultate postigao. Drugo, institucija koja će primiti studenta mora izdati i poslati prijepis ocjena instituciji kod kuće. Ovo treba napraviti za sve dolazeće studente na kraju njihovih studijskih programa.

Prijepis ocjena omogućava standardni format za evidentiranje svih programskih aktivnosti studenata. To je neophodni instrument za akademsko priznavanje. Upravo zbog toga, važno je utvrditi tko je odgovoran za njegovo izdavanje, te kako se izdaje i predaje studentu. Institucije bi posebno trebale obratiti pozornost na treniranje akademskog i administrativnog osoblja za uporabu prijepisa ocjena i pretvorbe ocjena (conversion of grades).

Postignuća svih studenata, i to ne samo mobilnih studenata, mogla bi se sustavatski obrađivati u sklopu jedne baze podataka u elektroničkom formatu prijepisa ocjena. Ovo će omogućiti umetanje ECTS prijepisa ocjena u Diploma Supplement koji se izdaje svim diplomantima, bez obzira da li su bili mobilni ili ne.

Institucije su slobodne koristiti vlastitu verziju prijepisa ocjena, pod uvjetom da sadrži elemente i slijedi redoslijed koji se preporuča u standardnom ECTS formatu.

Često postavljana pitanja

Koja je razlika između prijepisa ocjena i Diploma supplementa?

Dodatak diplomi je vezan uz kvalifikaciju. On nadopunjava formalnu diplomu koja potvrđuje stupanj kvalifikacije ili diplome. On pokriva cijeli program studija (npr. prvi, drugi ili treći ciklus). Izdaje se prema standardnom internacionalnom formatu, i opisuje sve aktivnosti koje su bile potrebne da bi se zadovoljio stupanj naobrazbe. U tom smislu, Dodatak diplomi je zbroj svih Prijepisa ocjena koje je student zadobio unutar studijskog programa. Zapravo, bila bi dobra praksa umetnuti finalni ECTS prijepis ocjena u Diploma supplement. Diploma supplement prati točno određen format oko kojeg su se složile Europska Komisija, Vijeće Europe i UNESCO i koji su podržale zemlje potpisnice Bolonjske deklaracije

ERASMUS STUDENT CHARTER

Erasmus student charter je dokument kojeg su dizajnirali ECTS/DS Savjetnici kako bi jasno objasnili prava i dužnosti Erasmus studenta.

Charter referira dva glavna ECTS instrumenta, LA sporazum i prijepis ocjena. Pravilno korištenje ovih ECTS instrumenata garantira da će student dobiti realno akademsko priznanje.

Preporuča se dati kopiju Erasmus student chartera svim mobilnim studentima, dolazećim i odlazećim, tako da bi svatko od njih mogao u potpunosti biti informiran o tome što može očekivati kao Erasmus student, te o tome koje su dužnosti koje trebaju biti ispunjene kako bi dobivanje punog priznanja za period studija u inozemstvu bilo moguće.

Ključne osobe ECTS-a

ECTS Institucionalni koordinatori i Koordinator odjela
ECTS/DS Savjetnici

ECTS Institucionalni koordinatori i Koordinator odjela

Od institucija se očekuje da odrede ECTS Institucionalnog koordinatora i ECTS Koordinator odjela za svaki odjel ili fakultet, ovisno o instituciji.

Iako podjela specifičnih uloga između institucionalnih koordinatora i koordinator odjela može varirati od institucije do institucije, odgovornosti su uglavnom sljedeće:

- ECTS Institucionalni koordinator je odgovoran za implementaciju ECTS principa i mehanizma unutar konteksta transfera i akumulacije bodova. Institucionalni koordinator nadgleda mehanizme za korištenje ECTS-ovih instrumenata te se uvjerava da se oni ispravno koriste.
- Institucionalni koordinator je uz Koordinate odjela, odgovoran osigurati koordinaciju, pripremu, proizvodnju i distribuciju institucijskih Informacijskih paketa/Kataloga predmeta, te također osigurati da se transferom/akumulacijom bodova upravlja konzistentno na svim odsjecima ili fakultetima sveučilišta.
- ECTS Koordinator odjela je kontakt osoba za studente i akademsko osoblje unutar odjela ili fakulteta, i bavi se stručnim i akademskim aspektima ECTS-a. Ta bi osoba trebala osigurati da potencijalni mobilni studenti imaju pristup Informacijskom paketu/Katalogu predmeta partnerskih institucija, da ispune Studentski aplikacijski formular i Learning agreement te da razumiju procedure akademskog priznavanja.

ECTS Koordinator odjela osigurava izdavanje prikladnog Prijepisa ocjena odlazećim studentima (prije njihovog odlaska na studij u inozemstvu) i za dolazeće studente, nakon što su završili svoje studije na odjelu ili fakultetu-domaćinu.

Na instituciji je da odluči podjelu zadataka i odgovornosti između ECTS Institucijskog koordinatora i ECTS Koordinator odjela te da odluči koje bi osobe trebale potpisati ECTS dokumente (Aplikacijski formular, Learning agreement, Prijepis ocjena) u skladu sa pravnim okvirom. Odluka mora biti jasno naznačena na formularima, kako bi se garantirala njihova valjanost i transparentnost.

Često postavljana pitanja

Da li Koordinator ujedno moraju i predavati na instituciji?

O ovome mora odlučiti sama institucija. Koordinator moraju imati ovlasti za uspješno izvršavanje svojih zadataka u korist institucije i fakulteta/odjela.

Da li jedna osoba može izvršavati obje dužnosti?

Da, uz uvjet da je ova odluka prihvaćena sa strane institucije i fakulteta ili odjela. Vjerojatno će se to ispostaviti puno prikladnije u manjim institucijama.

ECTS/DS Savjetnici

ECTS/DS Savjetnici savjetuju sveučilišta i ostale visokoškolske institucije u zemlji o upotrebi ECTS-a i Diploma supplementa. Oni također posjećuju institucije unutar i van zemlje. ECTS/DS Savjetnici savjetuju institucije kako se pripremiti za ECTS etiketu i Diploma supplement etiketu te kako koristiti ECTS za prikupljanje bodova i cijelo-životno učenje. Savjetnici su osobe iz visokog obrazovanja koje imaju već postojeće praktično iskustvo u ovom području: upravo zbog toga u mogućnosti su dati savjete visokoškolskom osoblju, nadopunjavajući pritom savjete iz ministarstava, nacionalnih agencija, rektorovih konferencija, ENIC/NARIC-a, itd.

ECTS/DS Savjetnici su dio šireg tima koji promovira Bolonjski proces. Taj je tim su utemeljen u svakoj zemlji kako bi pružao savjete o primjeni različitih aspekata Bolognskog procesa, kao što su na primjer osiguranje kvalitete, reforma studija i priznavanje diploma i perioda studija.

Ako trebate savjet o primjeni ECTS-a i Diploma supplementa, ne ustručavajte se kontaktirati jednog od ECTS Savjetnika.

ECTS etiketa: kriteriji i prijavni proces

Kriteriji za ECTS etiketu

Prijavna procedura za ECTS Etiketu

Rezultati selekcije Prvi krug ECTS Etiketa 1. Studenog 2003

Popis institucija sa ECTS Etiketom

Kriteriji za ECTS etiketu (ECTS Label)

ECTS etiketa može biti dodijeljena institucijama koje ispravno primjenjuju ECTS u svim svojim studijskim programima. Sve institucije zemalja potpisnica Bolonjske deklaracije mogu se prijaviti za ECTS Etiketu. Razmatranje prijava ostalih zemalja nije isključena, ali ne može biti garantirano u ovom stadiju.

Uvjeti za etiketu su sljedeći:

- Institucija mora kroz svoju web stranicu omogućiti pristup Informacijskom paketu/Katalogu predmeta na službenom jeziku i na Engleskom jeziku (ili samo na Engleskom jeziku za programe koji se podučavaju na Engleskom jeziku); ako određene informacije nisu na web stranici, mogu se priložiti kao tiskani dokument.
- Institucija mora ispravno koristiti ECTS bodove i mora demonstrirati da ih je dodijelila u skladu sa opterećenjem studenta u određenom vremenu;
- Institucija mora ispravno upotrebljavati i ostale obavezne ECTS instrumente (Learning agreement, prijepis ocjena)

Prijave koje ne sadrže kompletan set dokumentacije koji se traži u ECTS-ovom Prijavnom obrascu za etiketu neće biti razmatrani.

Primjere i dostavljene informacije razmatrati će Europska komisija uz pomoć neovisnih eksperata. One institucije koje zadovoljavaju sve uvjete biti će nagrađene ECTS Etiketom i popis istih biti će objavljen na web-u. Zaprimanje ove Etikete će naravno pomoći ugledu institucije pokazujući da je pouzdan partner u evropskoj i internacionalnoj suradnji. Nagrada ECTS Etikete pomoći će rastućem broju institucija da steknu mogućnost za sudjelovanje u novom pilot-projektu ECTS-a o cijelo-životnom učenju.

Etiketa će važiti tri akademske godine i biti će nadgledana uz pomoć ECTS/DS Savjetnika. Ondje gdje bude očito da uvjeti ipak nisu zadovoljeni, ECTS Etiketa može biti oduzeta. Kriteriji i procedure u slučajevima oduzimanja ECTS Etikete biti će objavljeni na web-stranici Evropske Komisije.

Prijavna procedura za ECTS Etiket

Godišnji rok prijave: 1. Studenoga

Rezultati selekcije Prvi krug ECTS Etiketa 1. Studenoga 2003

Broj prijava: 91

Austrija 4
Belgija 15
Bugarska 1
Cipar 1
Češka Republika 4
Njemačka 5
Danska 3
Estonija 4
Španjolska 4
Finska 15
Francuska 2
Mađarska 1
Island 1
Italija 4
Litvanija 1
Nizozemska 3
Norveška 2
Poljska 5
Portugal 5
Rumunjska 2
Švedska 3
Slovačka Republika 1
Turska 3
Velika Britanija 2

Izabrane institucije: 10

3 belgijske i 2 finske institucije izabrane su za nagradu, kao i jedna institucija iz svake od sljedećih zemalja: Austrija, Norveška, Poljska, Portugal i Španjolska. Ove su institucije impresionirale eksperte za evaluaciju svojom jako dobrom implementacijom ECTS-a u svim programima iz prvog i drugog ciklusa (baccalaurea/magisterij), korisnički prilagođenim Informacijskim paketom/Katalogom predmeta na službenom i Engleskom jeziku (kao tiskani dokument, ili na web-u) i transparentnim dokumentima priznavanja u obliku Learning Agreement sporazuma, prijepisa ocjena i dokaza o priznavanju.

I veće i manje institucije bile su u mogućnosti predati uspješne aplikacije. Ovi rezultati pokazuju da je nagradu etikete u stvarnosti moguće ostvariti bilo kojoj instituciji visokog obrazovanja.

Najčešći uzroci neuspjelih prijava

Nizak broj nagrađenih Etiketom (10) može se u početku nekima činiti šokantnim, iako relativno jasan razlog odbijanja prijave može dati povoda optimizmu: većina se institucija sama diskvalificirala predajući nepotpunu dokumentaciju; problem koji bi se lako mogao riješiti u sljedećem krugu. Ne prilaganje predmetnog kataloga na jednom ili oba tražena jezika, nepotpuno i neprikladno prepoznavanje perioda studija, nepravilno korištenje bodova samo su neki od primjera koji su bili uzroci diskvalifikacije. Uvjeti i upute za prijavu jasno su objašnjeni na više dokumenata Evropske Komisije.

Popis Institucija sa ECTS Etiketom

29283 Technische Universitaet Graz, AT
28084 Faculté Universitaire des Sciences Agronomiques de Gembloux, BE
103466 University of Antwerp, BE
27910 Universiteit Gent, BE
38034 Universidad de Deusto, ES
29323 Arcada –Nylands Svenska Yrkeskole, FI
29580 Lappeenranta University of Technology FI
29646 Hogskolen i Agder, NO
43404 Agricultural University of Wroclaw, PL
29154 University of Aveiro PT

Često postavljana pitanja

Ako jedan program iz serije programa koji vode ka diplomu nije naveden u Informacijskom paketu/Katalogu predmeta, hoće li to diskvalificirati moju instituciju za Etiketom?

Da, u ovom biste se slučaju trebali prijaviti sa potpunom prijavom sljedeće godine.

U mojoj instituciji nisu svi odsjeci aktivni što se tiče studentske mobilnosti; da li će to diskvalificirati moju instituciju za Etiketom?

Ne, ne moraju svi vaši odsjeci biti aktivni u studentskoj mobilnosti. Vi se još uvijek možete prijaviti za etiketu, i predati tražene dokumente za odjele koji se bave studentskom mobilnošću.

Dodatak diplomi (diploma supplement)

Dodatak diplomi je dokument koji dodatno objašnjava kvalifikaciju, te ga izdaju institucije visokog obrazovanja. Kroz taj se dokument objašnjava diploma, za koju je moguće da je transparentna ili razumljiva samo u određenoj zemlji. Ako je pravilno popunjen, diploma supplement olakšava realnu procjenu bilo kojeg stupnja ili kvalifikacije.

Diploma supplement bi se trebao izdati svakom studentu bez obzira na program, uz originalnu diplomu i poslije završetka programa, te bi dokument trebao biti besplatan i napisan u jednom od poznatih Europskih jezika.

Obrazovne institucije bi trebale širiti informacije o svrsi i sadržaju dodatka diplomi, među studentima, mjesnim organizacijama, tvrtkama i svima ostalima koji su zainteresirani.

Inicijativa Evropske komisije nazvana EUROPASS⁴ bi se svakako trebala spomenuti vezano uz dodatak diplomi. Evropska komisija predlaže da se integriraju različita pomagala za transparentnost (na primjer European Portfolio i Europski CV) i zatim povežu u jedinstveni Europski sustav za transparentnost kvalifikacija (European Framework for Transparency of Qualifications and Competences) koji bi sadržavao i dodatak diplomi.

Što sačinjava dodatak diplomi

Svaki Diploma Supplement bi trebao započeti slijedećim:

“This Diploma Supplement follows the model developed by the European Commission, Council of Europe and UNESCO/CEPES. The purpose of the supplement is to provide sufficient independent data to improve the international “transparency” and fair academic and professional recognition of qualifications (diplomas, degrees, certificates etc.). It is designed to provide a description of the nature, level, context, content and status of the studies that were pursued and successfully completed by the individual named on the original qualification to which this supplement is appended. It should be free from any value-judgements, equivalence statements or suggestions about recognition. Information in all eight sections should be provided. Where information is not provided, an explanation should give the reason why.”

U prijevodu:

Ovaj dodatak diplomi slijedi model kojeg je razvila Evropska komisija, Vijeće Evrope, i UNESCO/CEPES. Svrha ovog dodatka je da se pruže informacije kako bi se poboljšala internacionalna *transparentnost* i pošteno akademsko i stručno priznavanje kvalifikacija (diploma, stupnjeva u obrazovnom programu, certifikata itd.). Ovaj bi dodatak trebao pružiti opis razine, konteksta, prirode, sadržaja i statusa programa studija koji je osoba (navedena na originalnoj kvalifikaciji uz ovaj dodatak) uspješno završila. Ne bi smio sadržavati nikakva prosuđivanja o vrijednostima, iskaze o ekvivalenciji ili sugestije o priznavanju. Svih osam sekcija bi trebale u potpunosti biti popunjene. Gdje god informacije nisu dane, trebalo bi stajati objašnjenje zašto je to tako.

⁴ Više o inicijativi na http://www.lex.unict.it/cde/documenti/vari/2004/040107europass_en.pdf

Osam sekcija dodatka diplomi i kako ispuniti pojedine rubrike

1. Information identifying the holder of the qualification

Family name(s): *Prezime*

Given name(s): *Ime*

Date of birth: (day/month/year) *Datum rođenja (dan/mjesec/godina)*

Student identification number or code: (if available) *Jedinstveni osobni broj studenta (ako postoji); u slučaju da sveučilište nema takav sustav identifikacije studenata, u ovu rubriku se može upisati i JMBG*

2. Information identifying the qualification and its originating institution

Name of the qualification: (in original language) *Naziv kvalifikacije (u originalu); na primjer, Diploma, Certifikat itd. Ako je kvalifikacija dualna, to bi se trebalo ovdje i napomenuti kao i ako kvalifikacija dodjeljuje i nacionalno prihvaćenu titulu (npr. Doktor, prvostupnik itd.). Napomenite i ako je titula zaštićena pravnim okvirom.*

Name and type of awarding institution: *Naziv i tip obrazovne institucije koja dodjeljuje kvalifikaciju (u originalu); ovo je često ista institucija koja i provodi studij. No ne mora biti tako. Kvalifikaciju može dodjeljivati institucija koja je dobila koncesiju od neke više institucije ili akreditaciju od odgovorne pravne osobe (država, sveučilište ili neka druga institucija). Institucija koja dodjeljuje kvalifikaciju može biti privatna, državna, javna, itd.)*

Name and type of institution administering studies: (in original language) *Naziv i tip institucije koja provodi studij (u originalu); vidi gore.*

Language(s) of instruction/examination: *Jezik na kojem se predaje.*

3. Information on the level of the qualification

Level of qualification: *Stupanj kvalifikacije; ovdje se treba navesti stupanj kvalifikacije u odnosu na nacionalni sustav kvalifikacija (vezano uz sekciju 8). Na primjer preddiplomski, postdiplomski + n godina itd.*

Access requirements(s): *Uvjeti za dobivanje kvalifikacije*

Main field(s) of study for the qualification: *Glavno područje studija; na primjer Pravo, Povijest i Engleski, Molekularna biologija, itd.*

4. Information on the contents and results gained

Mode of study: *Način na koji se studij odvija; na primjer redovno, izvanredno, praksa kombinirana sa predavanjima, itd.*

Normal length of programme: *Trajanje programa; ovdje se treba navesti koliko je službeno trajanje programa u tjednima ili godinama i koliko je zapravo realno opterećenje (workload) studenta u satima. Važne su i informacije o drugim komponentama, na primjer praksi, stažiranju, radu kod kuće pa bi i to trebalo biti uključeno u realno opterećenje.*

Programme requirements: *Uvjeti koje program mora ispuniti; ako je moguće, ovdje treba navesti bilo kakve podatke o pravnoj regulativi vezanoj uz standarde koji se trebaju postići da bi se dobila određena kvalifikacija, na primjer obavezne komponente programa studija kao disertacija, magistarski rad i slično.*

Components, courses, modules or units studied: *Komponente, predmeti, moduli; ovdje bi trebao biti opis plana i programa studija, uključujući završne radove, glavne ispite itd. Isto tako bi se trebao opisati i svaki dio ili element koji sačinjava kvalifikaciju i njegova važnost u odnosu na kvalifikaciju. (if this information is available on an official transcript this should be used here)*

Individual grades obtained: *Ocjene iz pojedinačnih predmeta*

Grading scheme, grade translation and grade distribution guidance: *Shema ocjenjivanja, kako se ocjene odnose na ECTS način ocjenjivanja; na primjer ocjene su na sustavu postotka s time da je najmanji postotak za prolaznu ocjenu 50. Ovdje treba isto tako uključiti i informacije o distribuciji ocjena u odnosu na samu kvalifikaciju.*

Overall classification of the award: (in original language) *Klasifikacija kvalifikacije (u originalu); na primjer Summa cum laude, Honors, Merit itd.*

5. Information on the function of the qualification

Title conferred by the qualification: *Titula koja se dobiva kvalifikacijom (u originalu)*

Access to further study: *Kojem se daljnjem višem studiju omogućava pristup*

Professional status conferred: *Profesionalni/stručni status koji se dobiva kvalifikacijom; na primjer da li se osoba s takvom kvalifikacijom smije baviti određenom profesijom, itd.*

6. Additional information

Additional information: *Dodatne informacije koje su važne kako bi se omogućilo što veće razumijevanje same kvalifikacije, na primjer dio studija se odvijao na drugoj instituciji, program uključuje nn tjedana rada u XX kompaniji itd.*

Further information sources: *Dodatni izvori informacija, na primjer web stranica same institucije, nacionalni ENIC NARIC ured itd.*

7. Certification of the supplement

Date: *Datum na koji se izdao dodatak diplomi (to ne mora biti isti datum kad se izdala sama kvalifikacija)*

Signature: *Ime i potpis odgovorne osobe*

Capacity: *Dužnost koju obnaša potpisnik*

Official stamp or seal: *Službeni pečat institucije koja garantira autentičnost Diploma Supplementa*

8. Information on the national higher education system(s)

General overview of the educational system(s) *Opis nacionalnog obrazovnog sustava, uvjeti koje student mora ispuniti za određenu kvalifikaciju, tipovi institucija itd.*

Description of the national higher education awards structure(s). *Opis nacionalne strukture za visoko-obrazovne kvalifikacije. Ovaj opis bi trebao pružiti kontekst za kvalifikaciju o kojoj je riječ.*

Kriteriji za etiketu Diploma Supplement (Diploma supplement label)

Diploma supplement (DS) etiketa će biti dana svim institucijama koje izdaju dodatak diplomi svakom studentu nakon završetka studija uz samu diplomu te to rade ispravno, besplatno i izdaju dodatak diplomi u nekom od poznatih Europskih jezika.

Institucije iz bilo koje zemlje koje su potpisale Bolonjsku deklaraciju smiju se prijaviti za DS etiketu.

Institucije moraju dati na uvid nekoliko originalnih primjera dodatka diplomi te dokaz da je informacija da institucija izdaje dodatak diplomi javna. Evropska komisija će, uz pomoć nezavisnih stručnjaka, ocijeniti prijave. DS etiketa će biti valjana za vrijeme od tri godine. Tokom tog perioda, etiketa se može oduzeti ako se primijeti da se svi uvjeti ne ispunjavaju. Kriteriji i postupak kod povlačenja DS etikete će biti objavljeni na stranici Evropske komisije. Sve prijave koje ne sadržavaju sve dokumente iz Diploma Supplement Application Form⁵ (prijavnog formulara) neće biti uzete u obzir.

Popis institucija sa DS etiketom je objavljen na internetu. DS etiketa pridonosi imidžu institucije i dokazuje da je ta institucija pouzdan partner u Evropskoj i internacionalnoj suradnji.

Rezultati prvog kruga selekcija za DS etiketu, 1. Studeni 2003

Sveukupno prijava: 85

Austrija 1
Belgija 4
Češka 1
Njemačka 6
Danska 9
Estonija 1
Finska 12
Francuska 1
Nizozemska 2
Norveška 25
Poljska 1
Portugal 1
Švedska 17
Slovenija 1
Turska 3

Odabrano institucija: 28

Sudeći po broju uspješnih prijava (33%), očito je da su uvjeti za DS etiketu znatno lakši nego za ECTS etiketu.

Norveška je dobila više od 75% dodijeljenih etiketa, što možemo pripisati njihovom Ministarstvu, koje je zatražilo da sva sveučilišta odmah počnu primjenjivati Diploma supplement.

⁵ http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/usersg_en.html

Najčešći razlog za neuspješnu prijavu je, kao i sa ECTS prijavama, da se nisu poštovala smjernice kako ispuniti pojedine rubrike te da količina informacija nije bila zadovoljavajuća. Najčešće nije bilo dovoljno informacija za rubriku 4, koja je zapravo opis sadržaja i rezultata koji se dobivaju samom kvalifikacijom. Većina institucija koje su odbijene su najavile aneks sa popisom ocjena i predmeta, međutim aneks nisu priložile. Rubrika 8 je jednako važna, te ako u DS nema opisa nacionalnog sustava za visoko obrazovanje, prijava se odbija.

Često postavljana pitanja

Da li je upotreba ECTS bodova pri DS obavezna?

Upotreba ECTS bodovnog sustava nije obavezna ali se posebno preporuča da ako je to moguće, institucija uključi ECTS prijepis ocjena (Transcript of records) pod stavkom 4.3 u dodatak diplomi. ECTS svakako pomaže u transparentnosti informacija koje DS sadržava.

Da li je DS etiketa povezana sa ECTS etiketom?

Ne. Svaka se etiketa može dobiti zasebno. Preporuča se da se ECTS i Diploma supplement uvedu zajedno, kroz zajedničku banku podataka jer su informacije potrebne za oba alata slične te se mogu zajedno sakupiti, kombinirati i pohraniti. Tako će biti lakše prijaviti se za obje etikete u isto vrijeme.

Da li je moguće izdati dodatak diplomi bez informacija u rubrici 4, kao što su na primjer podaci o predmetima, modulima itd?

NE, takav se dokument ni u kojem slučaju ne bi smatrao službenim Diploma supplementom.

Rječnik

PROCJENA (ASSESSMENT)

Procjenu čini cjelokupni spektar pisanih, usmenih i praktičnih testova, ispitivanja, projekata, koji se koriste kako bi se ocijenio napredak studenta u predmetu ili modulu.

Ovime se može koristiti sam student kako bi procijenio vlastiti uspjeh i napredak (to se naziva *formative assessment*), ili institucija kako bi procijenila da li je student postigao zadovoljavajuće ishode učenja na predmetu ili u modulu (*summative assessment*).

KRITERIJI ZA PROCJENU (ASSESSMENT CRITERIA)

Opis onoga što se očekuje od učenika kako bi dokazao da je ishod učenja postignut.

GRUPA (COHORT)

Grupa studenata koji su započeli isti studij iste godine.

SPOSOBNOSTI (COMPETENCIES)

Sposobnosti predstavljaju dinamičnu kombinaciju odlika, sposobnosti i stavova. Cilj je obrazovnih programa razvoj i održavanje ovakvih sposobnosti. Sposobnosti se formiraju na različitim predmetima, i procjenjuju se u različitim stadijima. Sposobnosti se mogu podijeliti u tematski vezane sposobnosti (specifično području studiranja) i općenite sposobnosti (zajedničke svim programima studija).

CONDONING

Je termin koji se koristi kada ispitivački odbor izuzme studenta od ponovne procjene u predmetu/modulu koji je pao ako je ostale predmete/module savladao sa vrlo visokim ocjenama.

KONTAKT SATI (CONTACT HOURS)

Period od 45-60 minuta u kojem predavač u obliku podučavanja održava kontakt sa studentom ili grupom studenata.

KONTINUIRANA PROCJENA (CONTINUOUS ASSESSMENT)

Je procjena koja se provodi *unutar* perioda podučavanja te tako pridonosi konačnoj procjeni.

CONVERGENCE

Convergence ili približavanje je svojevolumno prisvajanje prikladnih pravila za postizanje zajedničkog cilja. Ovime se, unutar arhitekture nacionalnog obrazovnog sustava, bavi Bolonjski proces.

PREDMET ili MODUL (COURSE UNIT or MODULE)

Samostalno, formalno strukturirano učenje. Ono bi trebalo imati logično i jasno objašnjenu grupu traženih ishoda učenja, objašnjenih u smislu koje se sposobnosti trebaju zadobiti, te koji su kriteriji procjene.

RADNI ZADACI (COURSEWORK)

Zadaci unutar predmeta ili modula.

BOD (CREDIT)

U ECTS-ovom slučaju, bod je jedinica kojom se mjeri opterećenje studenta u određenom vremenu.

CREDIT ACCUMULATION (PRIKUPLJANJE BODOVA)

U ovakvom sustavu, da bi se uspješno savladao određeni predmet, akademska godina ili cijeli studij, treba se prikupiti određeni broj bodova primjereno zahtjevima programa. Bodovi se dodjeljuju i akumuliraju samo kada se procjenom potvrdi uspješno postignuće traženih ishoda učenja.

STURKTURA BODOVANJA (CREDIT FRAMEWORK)

Sustav koji omogućava mjerenje i usporedbu postignutih ishoda učenja unutar okvira različitih kvalifikacija, programa studija i okoline u kojoj se uči na bazi opterećenja studenta u određenom vremenu.

RAZINA BODOVANJA (CREDIT LEVEL)

Je indikator relativnih zahtjeva učenja i učenikove autonomije. Može se bazirati na godini učenja i/ili vrsti predmeta (npr. početnički, napredni, specijalizirani).

CIKLUS (CYCLE)

Tijek studiranja koji vodi do određene diplome. Jedan od ciljeva Bolonjske Deklaracije je “prisvajanje sustava baziranog na dva glavna ciklusa: diplomskom i postdiplomskom”
Prema doktorskim studijima se sada uglavnom odnosi kao prema “trećem ciklusu”.

DIPLOMA (DEGREE)

Kvalifikacija koju dodjeljuje visokoškolska institucija nakon uspješnog završetka programa studija. Unutar sustava prikupljanja bodova, program studija je završen kada se prikupi određeni broj bodova dodijeljenih za postignuće određenih ishoda učenja.

DODATAK DIPLOMI (DIPLOMA SUPPLEMENT)

To je dodatak formalnoj diplomi/kvalifikaciji koji je dizajniran da bi predočio opis naravi, razine, konteksta, sastava i statusa predmeta koje je vlasnik kvalifikacije pohađao i uspješno savladao.

DOKTORAT (DOCTORATE or DOCTORAL DEGREE)

Međunarodno priznata visoka kvalifikacijska razina koja kvalificira osobu za istraživački ili akademski rad može biti definirana kao doktorat. Uključivati će dostatnu količinu vlastitog istraživačkog rada predstavljenoga u tezi. Uglavnom se odnosi na diplomu koja se dodjeljuje nakon završavanja studija koji spadaju pod “treći ciklus.”

ECTS

Sustav za povećanje transparentnosti edukacijskih sustava i za omogućavanje mobilnosti studenata diljem Evrope kroz prijenos bodova. Bazira se na općoj pretpostavci da globalno opterećenje u akademskoj godini učenja iznosi 60 bodova. 60 bodova je onda raspodijeljeno po predmetima ili modulima kako bi se opisala količina traćenog opterećenja studenta za postignuće ishoda učenja. Prijenos bodova garantiran je dogovorima koje potpisuju domaća institucija, *host* institucija, i mobilni student.

ISPITIVANJE ili ISPIT (EXAMINATION (EXAM))

Uglavnom se odnosi na formalni pisani ili usmeni test koji se polaže po završetku predmeta ili modula ili pri završetku akademske godine. Ostale metode procjene se također upotrebljavaju. Testovi unutar predmeta ili modula spadaju pod *kontinuiranu procjenu* ako doprinose konačnoj procjeni.

PRVA DIPLOMA (FIRST DEGREE)

Prema Bolonjskoj Deklaraciji, kvalifikacija prvog ciklusa koja se uglavnom dodjeljuje nakon uspješno završene minimalno tri godine ili prikupljanja 180 ECTS bodova, obilježava se prvom diplomom.

OCJENA (GRADE)

Konačna procjena bazirana na sveukupnoj izvedbi unutar pojedinačnog predmeta ili modula u programu studija.

POSTDIPLOMSKI STUDIJI (GRADUATE STUDIES)

Studij koji slijedi nakon primitka prve diplome te nakon čijeg završetka slijedi primitak diplome drugog ciklusa.

ICT PODUCAVANJE (ICT TEACHING)

Uključuje teaching (podučavanje), učenje (studying), nauku (learning) koji koriste informacijsku i komunikacijsku tehnologiju. Uglavnom se odvija u e-učenju - elektronskom učenju.

ISHODI UČENJA ili POSTIGNUĆA (LEARNING OUTCOMES)

Su izjave koje govore sto se očekuje da učenik zna, razumije, i može demonstrirati nakon završenog procesa učenja. Uz ishode učenja moraju postojati prikladni kriteriji procjene koji se mogu koristiti za određivanje da li su očekivani ishodi učenja zadovoljeni ili ne. Ishodi učenja i kriteriji procjene točno određuju uvjete kojim se dodjeljuje bod, dok se ocjenjivanje bazira na postignućima iznad ili ispod uvjeta kojim se nagrađuje bod. Prikupljanje i prijenos bodova mogući su samo ako postoje jasni ishodi učenja koji bi sa točnošću pokazali za koja ce se postignuća dodijeliti bod.

VRIJEME UČENJA (LEARNING TIME)

Broj sati koji je potreban prosječnom studentu da bi postigao određene ishode učenja i da bi, nakon procjene, dobio bodove.

OCJENA (MARK)

Je bilo koja numerička ili kvalitativna mjera kojom se opisuje rezultat procjene u individualnom predmetu ili unutar određene ljestvice ocjenjivanja.

IZBORNI PREDMET (OPTIONAL COURSE)

Predmet koji može biti uključen u program studija, ali nije obavezan za sve studente.

PROGRAM STUDIJA ili STUDIJSKI PROGRAM (STUDY PROGRAMME)

Je odobreni skup predmeta ili modula potrebnih za dodjelu određene diplome. Ovi se predmeti mogu odrediti kroz ishode učenja koji moraju biti postignuti da bi se dobio određeni broj bodova.

PRIZNAVANJE (RECOGNITION)

Unutar ECTS-a, priznavanje zahtijeva da bodovi koje je student dobio kroz uspješno završavanje predmeta ili modula na sveučilištu-domaćinu, kao što je opisano u Learning Agreementu, moraju biti zamijenjeni istovjetnim brojem bodova na domaćem sveučilištu.

PREBAČENO ISPITIVANJE (ISPIT) ili PROCJENA (RESIT EXAMINATION (EXAM) or ASSESSMENT)

Studentima koji nisu mogli proći ispitivanje ili procjenu u prvom roku, može biti ponuđena opcija da ispitivanje ili procjenu prođu u kasnijem roku.

DIPLOMA DRUGOG CIKLUSA (SECOND CYCLE DEGREE)

Je visokoškolska kvalifikacija koja se dodjeljuje nakon uspješno završenog drugog ciklusa studija i može podrazumijevati istraživački rad. Studenti uglavnom odlaze na drugi ciklus studija nakon završetka prvog ciklusa.

VJEŠTINE (SKILLS)

Vještine su sposobnosti koje se formiraju tokom aktivnosti studiranja. One mogu biti specifične i opće.

TEZA (THESIS)

Formalno prezentiran pismeni rad, koji se bazira na samostalnom istraživačkom radu, a koji je potreban za dobivanje diplome (uglavnom za dobivanje druge diplome ili doktorata).

TUNING

“Tuning” znači sinkronizirati radio na željenu frekvenciju; to također znači uskladiti različite instrumente orkestra kako bi se glazba mogla izvesti bez neželjenih neusklađenosti. U slučaju “Tuning projekta” to znači stvaranje dogovorenih referentnih točaka za organizaciju visokoškolskih struktura Europe, imajući na umu da je različitost tradicija pozitivan čimbenik u stvaranju dinamičnog zajedničkog područja visokog obrazovanja.

TUTORIAL

Vrijeme u kojem učitelj daje instrukcije kojih je cilj dublje istraživanje, te razgovor o materijalima i temama predstavljenim u predmetu ili modulu.

PREDDIPLOMSKI STUDIJI (UNDERGRADUATE STUDIES)

To su studiji koji se uglavnom odrađuju prije primitka prve diplome.

OPTEREĆENJE (WORKLOAD)

Uključuje sve aktivnosti učenja koje su potrebne za postignuće ishoda učenja (tj. predavanja, praktični rad, pronalaženje informacija, samostalno učenje, itd.)